

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ נצבים, כ"ח אלול, ה'תשל"א

יוצא לאור לש"פ נצבים-וילך, כ"ה אלול, ה'תשע"ז

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

לזכות

החתן התי מנחם מענדל והכלה מרת נחמה פריידא שיחיו

וילהלם

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

כ"ב אלול, ה'תשע"ז

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' שלמה וזוגתו מרת אסתר שיחיו וילהלם

הרה"ת ר' ישראל הלוי וזוגתו מרת רודא גיטל שיחיו העלער

ולזכות זקניהם שיחיו

ב

בי"ה, ה' אלול תשי"ז
ברוקלין

הווי"ח אי"א נ"י וכו' אברהם זלמן שי

שלום וברכה!

לאחרי ההפסק שוב הפעם – נתקבל מכתבו מר"ח אלול הוא חדש הרחמים, בו כותב אשר כבר מסודרים הם בקליוולאנד, הוא לומד בישיבה ואשתו תחי' תתחיל מלאכתה מלאכת שמים בשטח החינוך, אשר בודאי הוא חינוך הכשר. ותקותי חזקה, אשר במה שכותב על דבר קביעות לימוד בתורת החסידות אבל שעדיין לא עשה כלום, הנה יעשה בזה, ועשיי בכגון דא – הוא לימוד בפועל ובחבורה כמובן, והשי"ת יצליחו. ובפרט שבתקופתנו ביחוד – לימוד תורת החסידות מוכרח גם בשביל הצלחת לימוד הנגלה וקיום המצות באור וחום הדרושים, שהרי נתגדל חשך הגלות ונתגשם העולם, שזה דורש הוספה ובחיות, למען יוכלו להתגבר גם על ההוספה שבחשך, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

נעם לי לקרות במכתבו שמתפלל בנוסח אר"י, וכידוע במסורת החסידים הראשונים, אשר רבנו הזקן בעל התניא (פוסק בנסתר דתורה) והשולחן ערוך (פוסק בנגלה דתורה) – בירר נוסח זה מששים סידורים בעלי נוסחאות וגירסאות שונות. ומוזה מובן ג"כ, שפשוט שימשיך להתפלל בנוסח זה. ויהי רצון שיתקבלו תפלותיו בתוך תפלות כלל ישראל לטובה ולברכה בטוב הנראה והנגלה.

בברכת כתיבה וחתומה טובה

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
א. קווינט, מזכיר

ב

מצילום האגרת.

הווי"ח .. אברהם זלמן: וינר, קלעוולאנד. אגרת נוספת אליו – אג"ק חט"ז אגרת ה'תתקא. קביעות לימוד בתורת החסידות .. יעשה בזה כו': בהמשך לזה, ראה אג"ק שם – "במענה על מכתבו .. בבשורה הטובה אודות קביעות שיעור בלימוד תורת החסידות כו'". וכידוע במסורת החסידים הראשונים .. מששים סידורים: ראה בית רבי ח"א פכ"ז (פד, א).

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ נצבים-וילך, כ"ה אלול הבעל"ט – הננו מוציאים לאור התוועדות ש"פ נצבים, כ"ח אלול, ה'תשל"א*, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה – מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

אור ליום ג' שהוכפל בו כי טוב פ' נצבים וילך, כ"א אלול הבעל"ט, ה'תשע"ז, ברוקלין, נ"י.

(* חלק גדול מההתוועדות נדפס בפעם הראשונה מרשימת הרה"ת ר' אהרן גאָלדשטיין שרשם בעת ה"חזרה", וזכות הרבים תלוי בו.

©

Published and Copyright 2017 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5777 • 2017

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

הוספה

א

בי"ה. חי' אלול תשט"ז
ברוקלין

הרה"ג ווי"ח אי"א נוי"נ כו' מוה' משלם שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מער"ח אלול הוא חדש הרחמים, כן נתקבל ספרו קול מבשר חלק ראשון, ות"ח על תשורתו זו. ובקשתי אשר ימציאו לכת"ר ממה שהו"ל, שבדאי יענין אותו מתאים לתוכנם, אשר אם בכל התקופות ובכל הזמנים גדולה היתה חשיבותם, עאכ"כ בדורנו שעיקרים הם וחיונים הם לקיום עם ישראל סבא,

לחביבותא דמילתא וכרגילותי בכגון דא, הנה אף שאין הזמן גרמא לעיין בספרו כדבעי, באתי בשולי המכתב באיזה הערות, וכבר ידוע מאמר רז"ל פטט[יא] דאורייתא טבין.

וכיון שניתנה רשות וגם כח מתחיל מר"ח אלול לעורר ברכות בורא עולם והזמן לשנה הבע"ל, אביע ברכותי לכתובה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה ובריאה, ולקיום ולשמוע בעגלא דידן קול מבשר ואומר גשתו בשופר לתקוע בשורת גאולתנו האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

בברכה.

א

מוה' משלם: ראָטה, ירושת"ו.
ספרו קול מבשר חלק ראשון: שו"ת — ירושלים, תשט"ו.
באתי בשולי המכתב באיזה הערות: לא הגיעו לידינו.
מאמר רז"ל פטט[יא] דאורייתא טבין: ירושלמי סוף ברכות.
מתחיל מר"ח אלול. . . לכתובה וחתימה טובה: ראה מטה אפרים או"ח סתקפ"א ס"ט.
קול מבשר ואומר גשתו בשופר לתקוע: ע"פ נוסח פיוט אומץ ישעך (להושענא רבא).

בס"ד. שיחת ש"פ נצבים, כ"ח אלול, ה'תשל"א.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א קידש על היין.

א. ידוע מה שסיפר רבינו הזקן ששמע ממורו ורכו הרב המגיד בשם מורו ורכו הבעש"ט¹:

החודש השביעי, שהוא החודש הראשון לחדשי השנה, הקב"ה בעצמו מברכו בשבת מברכים, שהוא השבת האחרון דחודש אלול, השבת שלפני ר"ה.

וזהו שקוראין אז פרשת אתם נצבים (שפרשה זו קורין לעולם קודם ר"ה²), שזוהי ברכתו של הקב"ה בשבת מברכים חודש השביעי: "אתם נצבים היום"³, דהיום קאי על ראש השנה שהוא יום הדין, וכמ"ש "ויהי היום גו'" ותרגם "והוה יום דינא רבא", ואתם נצבים קיימים ועומדים, והיינו שזוכים בדין.

ובכח זה ישראל מברכים את החדשים י"א פעמים בשנה, והיינו, שהברכות שישאל מברכים את כל חדשי השנה מקורן משבת מברכים חודש השביעי שהקב"ה בעצמו מברכו.

ב. והנה, כללות הענין דברכת החודש בשבת שלפניו שייך רק בזמן שקידוש החודש הוא ע"פ החשבון, משא"כ בזמן הבית, שקידוש החודש הי' ע"פ ב"ד שהיו מקבלים העדות דראיית הלבנה והיו מכריזים "מקודש מקודש"⁵, לא הי' שייך ענין ברכת החודש בשבת שלפניו.

ולכאורה כן הוא גם בנוגע לברכתו של הקב"ה בשבת שלפני ר"ה, שענין זה לא הי' שייך בזמן הבית, שהרי גם למעלה היו צריכים להמתין לקידוש החודש ע"י ב"ד של מטה, כדאיתא במדרש⁶ "כשמתכנסין מלאכי השרת לפני הקב"ה לומר אימתי ר"ה. . . הקב"ה אומר להם לי אתם שואלים (בתמי"), אני ואתם נלך אצל ב"ד של מטה כו"⁷.

(5) ר"ה כד, א; כה, ב (במשנה).
(6) דבר"פ"ב, יד. וראה שמו"ר פט"ו, ב.
(7) ברכימה נוספת: והיינו, שקידוש החודש תלוי דוקא בכנ"י למטה, שהם אלו שפועלים למטה דירה בתחתונים, ואצלם ישנו ענין הבחירה, וזאת — אפילו כשבחורים להיפך, כמארז"ל (ר"ה כה, א) על הפסוק (אמור כג,

(1) ראה כש"ט בהוספות סמ"א. וש"נ (נעתק ב"היום יום" כה אלול). וראה גם שיחת ש"פ נצו", כ"ה אלול דאשתקד בתחלתה (תו"מ חס"א ע' 223). וש"נ.
(2) לקו"ת ריש פרשתנו.
(3) ריש פרשתנו.
(4) איוב ב, א.

אבל לאידך גיסא, לא מסתבר לומר שהעילוי של ברכת החודש ע"י הקב"ה בעצמו בשבת שלפני ר"ה (שבכחה נמשכת הברכה לכל חדשי השנה), הו"ע שנתחדש בזמן הגלות, אלא בודאי ה"י ענין זה גם בזמן הבית⁸.

ג. ויש לומר, שהענין שקביעות החדשים תלוי בב"ד של מטה הוא רק בדרגא ש"מלאכי השרת .. שואלים כו"י:

אע"פ ש"מלאך" הוא לשון שליח⁹, ש"שלוחו של אדם כמותו"¹⁰ — הרי זה כפי שנמשך בסדר השתלשלות שהוא מחוץ להעצמות [ועד שאפילו עולם האצילות, שעליו נאמר¹¹ מי נתן מלאך באצילות, הרי זה בכלל סדר השתלשלות שמחוץ להעצם]. ובדרגא זו "שואלים" אימתי ר"ה, ויש צורך להמתין לקידוש החודש ע"י ב"ד של מטה.

אבל יש דרגא נעלית יותר — למעלה מסדר השתלשלות — שבה לא שואלים, כיון ששם הכל גלוי וידוע¹².

ומשם נמשכת הברכה (שאמיתית ענינה הוא המשכה ממקור נעלה שלא בערך, שלמעלה מהשתלשלות) בשבת שלפני ר"ה שמברך הקב"ה בעצמו — עצמותו ית' שלמעלה לגמרי מסדר השתלשלות.

ומזה מובן, שברכתו של הקב"ה בשבת שלפני ר"ה היתה גם בזמן הבית.

ואעפ"כ נתגלה ענין זה בזמן הגלות דוקא, כי, נוסף על הידוע¹³ שכל הגבוה ביותר יורד למטה ביותר, הרי ענינו של זמן הבית הוא בחי' הגילויים, סדר השתלשלות, ולכן, הברכה שלמעלה מסדר השתלשלות בשבת שלפני ר"ה היתה אז בבחי' העלם¹⁴; ודוקא בזמן הגלות, שאז היא ההכנה לגילוי העצמות דלעתיד (ואז יהיו כל הענינים באופן ש"שם נעשה לפניך .. כמצות רצונך"¹⁵), אזי נתגלה ענין ברכתו של הקב"ה בעצמו (מעצמותו ית') בשבת שלפני ר"ה.

ד. והנה, אע"פ שברכתו של הקב"ה בעצמו היא למעלה מסדר השתלשלות, מ"מ, הרי היא נמשכת ובאה בסדר השתלשלות, והיינו, שאין זה באופן שהמשכה שלמעלה מהשתלשלות מבטלת את סדר

ב. ועוד) "אשר תקראו אותם", אתם כתיב, א. ועוד. וראה גם לקו"ש ח"ח ע' 197 הערה 11. וש"נ.

8) ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 187 הערה 23. 9) דרמ"צ כו, רע"א. וראה לקו"ש חכ"ב ע' 163 הערה 36. וש"נ. 10) ברכות לר, ב (במשנה). וש"נ. 11) הקדמת פע"ח בסופה. 12) כלשון חז"ל בכ"מ — ראה שבת נה, 13) ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 187 הערה 23. 14) ברשימה נוספת: וכמו שכללות ענין קידוש החודש ה"י אז בהעלם, שלכן ה"י צורך בענין העדות. 15) ראה המשך וככה תרל"ז פ"ז ואילך (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תכ ואילך). ועוד.

אמנם עדיין צריך ביאור: מדוע חילקה התורה דוקא בענין זה להדגיש ששייך גם לדורות הבאים כו"י¹⁴.

טז. דובר גם אודות ההוראה לדורנו זה — בנוגע לענין "מיהו יהודי".

ובין הדברים אמר, שהכל יודעים — ובלשון הכתוב בהמשך הפרשה¹⁵: "כי אתם ידעתם גו' אשר עברנו בקרב הגוים גו'" — את הטעות הגדולה שבחוק הקיים, כיון שענין הגיור הוא באופן שנעשה מציאות חדשה, עי"ז שהקב"ה נותן לו נשמה כו', שהיא העיקר, ולולי זאת, הנה "מותר האדם מן הבהמה אין"¹⁶, כך, שגם תינוק מבין שזה שטות ושגעון וכו' לחשוב שכשמישהו אומר על עצמו שהוא יהודי, הנה עי"ז נהפך להיות יהודי, שהרי אי אפשר לשנות את המציאות וכו'.

ואם ישנו מישהו שרוצה להתנהג באופן של טפשות ("מאכך זיך נאריש") — אינו יכול לעשות זאת על חשבון מליוני יהודים!

ולכאורה אפשר לשאול: מכיון שהשטות (העדר השכל) שבחוק "מיהו יהודי" ברור כ"כ — איך באו לידי דבר כזה? אלא שזהו מצד היצה"ר, שנקרא "מלך זקן וכסיל"¹⁷, והוא אומן במלאכתו¹⁸, ועד שלפעמים מתלבש באיצטלא של משי ("א זיידענע זופיצע")¹⁹, אלא שצריך להפכו כו', כמ"ש²⁰ "בכל לבבך", "בשני יצריך".

וסיים: ויה"ר שיהי' המעמד ומצב ד"אתם נצבים היום וגו'" — שאין זה ענין שנאמר בלשון עתיד, שתהיו נצבים, או בלשון עבר, שבימים ההם הייתם נצבים, אלא בלשון הווה, שזוהי המציאות עכשיו, "היום", בכל יום ויום²¹.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לנגן הניגון "ניעט ניעט ניקאָוואָ", ועמד מלוא קומתו ורקד על מקומו בשמחה רבה.

אח"כ נתן כ"ק אדמו"ר שליט"א את המזונות להרב משה הכהן דובינסקי עבור ה"מלוה מלכה"].

74) חסר הסיוס (המו"ז). 75) פסוק טו. 76) קהלת ג, יט. 77) שם ד, יג ובפרש"י. 78) ראה שבת קה, ב. וש"נ. 79) ראה גם תו"מ חנ"ג ע' 33. וש"נ. 80) ואתחנן ו, ה. וראה ברכות רפ"ט. ספרי ופרש"י עה"פ.

ואח"כ ניגן כ"ק אדמו"ר שליט"א בעצמו הניגון "צמאה לך נפשי".

* * *

יד. הביאור בתורת לוי"צ הנ"ל, יובן בהקדם ביאור הטעם שענין התכללות המדות ב"ב גבולי אלכסון מצינו רק בנוגע לשבטים, ולא בנוגע לאבות — כי:

המדות דהאבות הם עצם המדות (אברהם — עצם מדת החסד, וכיו"ב בשאר האבות), ואילו המדות דהשבטים ענינם התפשטות המדות. ולכן: בנוגע לעצם המדות כפי שהם במקומם בתכלית התוקף (המדות האבות) — לא שייך ענין של התכללות (וכמו באדם למטה, שבשעה שמדה מסויימת היא בתוקף והתגברות אצלו, אזי אין מקום למדה אחרת). ורק בהתפשטות המדות מחוץ למקומם (המדות דהשבטים) שייך ענין ההתכללות (י"ב גבולי אלכסון).

ועפ"ז יובן החידוש בעניננו — כי כאן מדובר אודות "השייכות דנצח לגבורה" בנוגע לעצם מדת הנצח ועצם מדת הגבורה (ולא רק בנוגע להתפשטות שלהם), שזהו חידוש גדול (כיון שאין זה שייך לענין ההתכללות ד"ב גבולי אלכסון שבהתפשטות המדות).

וענין זה שייך במיוחד לסעודתא שבמנחת שבת, כדברי אדמו"ר⁶⁸ שאז משתכנין כל הדינים והגבורות כו' (נוסף על מעלת יום השבת בכללותו, שאז בתי-דינים סגורים⁶⁹, וכמאמר⁷⁰ "וכל דינין מתעברין מינה .. ואנפאה נהירין בנהירו עילאה") — שלכן יכול להיות ענין ההתכללות גם בעצם המדות.

* * *

טו. הביאור בפרש"י⁷¹:

רש"י אינו יכול לפרש שהכוונה ב"ואת אשר איננו פה" היא לגרים, משום שזה כבר נכלל לפניו במ"ש "וגרך", ובכ"מ בתורה מצינו ש"תורה אחת יהי' לאזרח ולגר"⁷², ולכן פירש שהכוונה ל"דורות העתידים להיות"⁷³.

(68) תורת לוי"צ שם ע' ב.

(69) ראה ביצה לו, ב (במשנה). וש"נ.

(70) זח"ב קלה, ב.

(72) בא יב, מט.

(73) בהנחה נוספת: ומובן החידוש שבדבר

— שהרי אפילו בנוגע לדור זה נתחדש ענין

הערבות רק אחרי שעברו את הירדן כו'

(פרש"י פרשתנו שם, כח), ועאכו"כ בנוגע

לדורות הבאים, שיש מקום לומר, שענין

הערבות כו' שייך לכל דור בפני עצמו.

הגיע (71) כנראה שרק התחלת הביאור הגיע

לידינו. וראה גם הביאור בפרש"י זה בשיחת

ש"פ נצובי תשל"ה — לקו"ש ח"ט ע' 266

ואילך.

השתלשלות (ע"ד "חד חרוב"¹⁶), כי אם באופן שנשארת המציאות של סדר השתלשלות, ואעפ"כ נמשכת בו ברכה שלמעלה מסדר השתלשלות.

וזהו שתוכן הברכה הוא "אתם נצבים", מלשון "נצב מלך"¹⁷, שמורה על תוקף המציאות, ועד לאופן ש"מלך פורץ גדר"¹⁸, שהחידוש בזה — שישנו "גדר", ובלשון הכתוב¹⁹: "גדר מזה וגדר מזה", ואעפ"כ נעשה ענין של פריצת גדר, "ופרצת"²⁰ (משא"כ בדרגא שלמעלה מגדר לא שייך פריצת גדר), ועד"ז בנדו"ד, שבסדר השתלשלות נמשכת ברכה שלמעלה מהשתלשלות.

וברכה זו (שנתגלתה ע"י הבעש"ט) נמשכת לכל בניי (גם לאלו שלעת-עתה אינם הולכים בדרכו של הבעש"ט), ובאה למטה בעולם שאין תחתון למטה הימנו, וגם בזמן דחושך הגלות, ונמשכת בענינים גשמיים, בבני חיי ומזוני רויחי, ובכולם רויחי — שגם בהם נמשכת ברכה בלתי מוגבלת שלמעלה מהשתלשלות.

וכל זה נמשך כבר בשבת שלפני ר"ה, שכבר אז זוכין בדין, וזוכים לכל הברכות שיומשכו בהשפעה מרובה, ביחד עם כלים גדולים ורחבים לקבלת הברכה, שהם עניני התומ"צ, ובאופן ש"הוא יכללך"²¹, שנותן גם את הכלים²², וככל שיהיו יותר כלים — יומשכו יותר ברכות.

וזוכים לשנה מבורכת בכל הברכות שבכל אותיות האל"ף ב"ת, עד לשנת תורה, החל משנת אורה ושנת ברכה וכו', בגשמיות וברוחניות.

* * *

ה. בענין ד"אתם נצבים" (שזוהי ברכתו של הקב"ה בשבת שלפני ר"ה) מצינו דבר מיוחד — שאעפ"פ ש"פרט הכתוב עשר מדרגות"²², מ"ראשיכם" עד "שואב מימין", מ"מ, "אתם נצבים היום כולכם"²³, "לאחדים כאחד"²⁴, והיינו, שאין זה באופן שמלכתחילה יש מעמד ומצב של אחדות, אלא שגם במצב של התחלקות פועלים ענין האחדות²³.

וענין זה שייך לר"ה — יום ברוא אדה"ר:

לפני בריאת אדה"ר היו בעולם ריבוי נבראים, החל מה"אור שנברא ביום ראשון"²⁴, עד ל"שלשול קטן שבים ויתוש קטן שיהי' בטבור הארץ"

(16) ר"ה לא, א. וש"נ.

(22) ראה סה"מ עזר"ת ע' קז. תפר"ח ע'

(17) מלכים"א כב, מת. וראה אוה"ת כח. תרצ"ט ע' 21. סה"מ קונטרסים ח"ב

שלה, סע"ב.

פרשתנו ע' אירא ואילך.

(18) פסחים קי, א. וש"נ.

(23) ראה גם שיחת ש"פ נצבים, כ"ח אלול

תשח"י בתחלתה (תו"מ חכ"ג ע' 288). וש"נ.

(19) בלק כב, כד.

(24) חגיגה יב, א. ועוד.

(20) יוצא כח, יד.

(21) תהלים נה, כג.

(כלשון רבינו הזקן בתניא²⁵ — מדברי הרמב"ם²⁶). וכאשר נברא אדה"ר (בר"ה) — אסף את כל הנבראים ואמר להם: "בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו"²⁷, ואז אמרו כולם "ה' מלך גו"²⁸.

והיינו, שאע"פ שבתחילה היו חילוקי דרגות בנבראים, מ"מ, פעל אדה"ר אחדות בכל הנבראים שישתחוו כולם לפני ה' — ע"ד הענין ד"נצבים גו' כולכם לפני ה' אלקיכם".

ו. וכיון שענין זה נאמר בתורה, הרי זה הוראה לכל אחד מישראל²⁹, שצריך לפעול הענין ד"נצבים גו' כולכם לפני ה'", "בואו נשתחוה גו' לפני ה'".

אלא שענין זה צריך להיות באופן ד"קשוט עצמך תחילה"³⁰, היינו, לפעול בעצמו שכל ענינו יהיו באופן ד"לפני ה'" — ע"י כללות העבודה באופן ש"כל מעשיך יהיו לשם שמים"³¹, ויתירה מזה³²: "בכל דרכיך דעהו"³³ (כמוזכר גם בסיום שיעור היומי בתניא³⁴),

ואח"כ פועל זאת על יהודי נוסף כו', ועד שכל בני נעשים במעמד ומצב ד"נצבים גו' לפני ה'",

ועי"ז פועלים זאת בכל העולם (ע"י התורה, שהיא בעה"ב על מציאות העולם) — כל אחד בחלקו בעולם, ועי"ז גם בעולם כולו — שיהי' במעמד ומצב ד"נשתחוה גו' לפני ה'".

ז. וכל זה נפעל כבר בשבת שלפני ר"ה, כשהמלך נמצא עדיין בשדה³⁵, היינו, שגם במעמד ומצב שכל אחד מונח בעניני המחשבה דיבור ומעשה שלו, הנה גם לשם יורד המלך, ובאופן שמקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם³⁵ ("מראה כו'" דייקא, היינו, שכל אחד רואה זאת).

וזוהי ההכנה לענין ד"תמליכוני עליכם"³⁶ שנפעל בר"ה, שזוהי ההתמסרות להקב"ה באופן ש"מלכותו ברצון קבלו עליהם"³⁷,

(25) שעהיחיה"א פ"ז (פג, א).
 (26) ה' יסוה"ת פ"ב ה"ט.
 (27) תהלים צה, ו.
 (28) שם צג, א. וראה פדר"א פ"א.
 (29) נזכר כאן אודות השייכות של כל בני תורה — שישאל ר"ת יש ששים ריבוא אותיות לתורה (מג"ע אופן קפו), וכן נזכר שבפ' האזינו מרומים השמות של כל בני (ראה תוי"מ חנ"ח ריש ע' 85. וש"נ), אלא שצריך לידע איך למצוא זאת כו'.

קריינקט אים")! ... ועל זה נאמר ש"הוי' נצב עליו .. ובוהן כליות ולב"⁶² — לא "ידי ורגליו", כיון שאין לו אפשרות לקיים את המצוות בפועל ממש, אלא רק "כליות ולב", לראות את גודל הצער והכאב בגלל העדר היכולת לקיים תומ"צ.

ובכן, מעמד ומצב כזה הוא בבחינת "מבלי ימצא האדם ראש וסוף", שבאמת לא יודעים מי גדול ממי.

ויהודים אלו, ע"י אש המס"נ שלהם, הרי הם דוגמא חי' ו"נרות להאיר" — באיזה אופן צ"ל ענין המס"נ, ועי"ז פועלים בסביבתם הקרובה והרחוקה שיתוסף ב"נר מצוה ותורה אור"⁶³ באופן דמוסיף והולך ואור, ועד שמקרבים את הגאולה — מהגאולה הפרטית לגאולה הכללית.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן משקה לעולים מרוסי, ואח"כ התחיל לנגן הניגון "ניעט ניעט ניקאוואָ".]

*

יג. בהמשך למדובר ע"ד מעלת אחינו בני תושבי המדינה ההיא, שזה נרמז גם בלקו"ת פרשתנו (כנ"ל) — הרי ידוע שהמעשה הוא העיקר⁵⁸, ולכן, ההוראה מכל הנ"ל היא, שצריכים להוסיף בלימוד התורה וקיום המצוות בהידור וכו"⁶⁴.

והגם שכבר התחילו בכל זה, הרי לטוב אין שיעור, ולכן צריכים להוסיף בזה עוד ועוד, עד למעלה ממדידה והגבלה.

והעסק בזה צריך להיות מתוך אותו הרגש שהי' אצלם בהיותם מאחורי מסך הברזל, ובלשון הכתוב⁶⁵: "צמאה לך נפשי גו' כן בקודש חזיתך", ופירש הבעש"ט⁶⁶ הלואי בקודש חזיתך כו', שיהי' זה מתוך צמאון ומס"נ כו' כמו שהי' שם.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א חזר על תוכן שיחה זו ברוסית⁶⁷, ואח"כ אמר שיחה קצרה ברוסית עבור הנשים, ותוכנה, שענין זה שייך גם להם.

ואילך), כאשר נמשך אתעדל"ע לעורר את נפש האדם, הנה תומ"י צריך גם האדם לעורר אתעדל"ת, ואזי יהי' דבר המתקיים.
 (65) תהלים סג, ב"ג.
 (66) ראה כש"ט בהוספות ס"ד. וש"נ.
 (67) באמרו: וכדי להתחיל בזה ולמסור את הדברים גם לאלו שאינם מבינים אידיש — הנה "אני המתחיל".

(62) תניא רפ"א.
 (63) משלי ו, כג.
 (64) ברשימה נוספת, שלא די בהתעוררות וקבלת החלטה טובה במחשבה, אלא צריך לקשר זאת מיד עם ענין של מעשה בפועל (ע"ד המבואר בדרשות הר"ן (דרוש ב) בנוגע לענין של נבואה), שזהו הממוצע שעל ידו יבואו כל ההחלטות טובות לידי פועל. וכמובן גם מהמבואר בלקו"ת בתחלתו (ויקרא ב, סע"ב

"דורות העתידים להיות", ולא פירש שהכוונה לגרים שיתגיירו לעתיד, כפי שמביא לפנ"ז ש"באו גבעונים בימי יהושע"? וכפי שיתבאר לקמן.

* * *

יב. בד"ה אתם נצבים בלקו"ת מבאר רבינו הזקן², שחילוקי הדרגות בישראל הם באופן ד"מבלי ימצא האדם ראש וסוף". ומובן, שהכוונה בזה אינה מצד חסרון ידיעה, אלא שבעצם אין כאן ראש וסוף. ולכאורה קשה איך אפשר לומר כן?

ויש לומר, שבענין זה רמז רבינו הזקן אודות המאורעות דדורנו זה. ובהקדים, דהנה, כל חילוקי הדרגות (ראש וסוף) בין יושבי אוהל ובעלי עסקים, מארי תורה ומארי עובדין טבין וכו' [מצד חילוקי הדרגות בשרש נשמתם⁵⁷, אם שרש נשמתו היא מבחי' המוחין, או ששייך לענין המעשה שהוא העיקר⁵⁸, ויוצא י"ח לימוד התורה ע"י פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית⁵⁹] — שייכים רק במקום שאפשר לקיים כל עניני התומ"צ.

אבל בדורנו זה יש מציאות שקיום התומ"צ אינו ברשותו של אדם, כמו בארצות דהיפך הרווחה כו', שכשמכניסים אדם במאסר, אין ביכולתו לקיים מצות ישיבה בסוכה או אכילת מצה, ועד"ז בנוגע לתפילין וציצית וכיו"ב, ושום מס"נ לא יעזור לו, וכמדובר כמ"פ⁶⁰ שאדם יכול למסור נפשו לקפוץ מהגג (מלמעלה למטה), אבל לקפוץ מלמטה למעלה — גם מס"נ לא עוזר. וזהו המעמד ומצב בארצות הנ"ל, שגם מס"נ לא עוזר בשביל שיוכלו לקיים תומ"צ. — הוא יכול למסור נפשו שלא לאכול חמץ, אבל כדי לאכול מצה — לא יועיל מס"נ!

ומצד זה, אין הפרש כלל בין יושבי אוהל לבעלי עסקים, כי למעשה אין ביכולתם לקיים המצוות, אבל שניהם כואבים בשוה ממש את העדר היכולת וכו'.

והגע עצמך: מדובר אודות יהודי שאין מי שיראה לו איך להתנהג בקיום התומ"צ — אבא או סבא או אח גדול כו'. ורק בגלל שידוע שהוא בן אברהם יצחק ויעקב, רצונו לקיים מצוה — לאכול מצה, עכ"פ כזית... או לישב בסוכה, לכל-הפחות רגע אחד... לא על מנת לקבל פרס, אלא כדי לעשות נח"ר להקב"ה. אבל אין לו אפשרות לעשות זאת... ולמרות שהוא אנוס, ו"אונס רחמנא פטרי"⁶¹, הרי הוא מצטער וכואב על זה ("עס

(57) תניא אגה"ק ס"ה. תו"א מג"א צח, ג.

(60) ראה תו"מ חמ"ד ע' 286.

(61) ב"ק כח, סע"ב. וש"נ.

(58) אבות פ"א מ"ז.

(59) מנחות צט, ב.

ועד לשלימות הענין שבזה כפי שיהי' לעתיד לבוא, כמ"ש³⁸ "והי' ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד", "כשאני נכתב אני נקרא"³⁹.

* * *

ח. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה אתם נצבים היום וגו'.

* * *

ט. בנוגע ללימוד פסוק בפרשת השבוע עם פירוש רש"י — יש בפרשתנו ענין שנוגע לדורות:

על הפסוק⁴⁰ "ואת אשר איננו פה", מפרש רש"י: "ואף עם דורות העתידים להיות" — שגם עמהם היתה הכריתת ברית של הקב"ה, שהרי אי אפשר לפרש ש"את אשר איננו פה" קאי על אלו מבנ"י שלא היו נוכחים במעמד זה, כיון שכולם היו שם, כמ"ש "אתם נצבים היום כולכם", כולל גם אלו שזה עתה נולדו, שהם נכללים ב"טפכם", ועכצ"ל, ש"את אשר איננו פה" קאי על "דורות העתידים להיות".

[ויש להעיר בדרך אגב בנוגע ל"טפכם":

ברית-מילה של "טף" נעשית ע"י גדול, שזהו ענין של ממוצע. אבל כאן מדובר אודות כריתת-ברית עם "טפכם" שנעשית ע"י הקב"ה בעצמו, ללא ממוצע — שהרי רש"י אינו מבהיר שהכר"ב נעשית ע"י הגדולים [ע"ד מ"ש בנוגע ל"הקהל"⁴¹: "והטף — למה באים, לתת שכר למביאייהם"], כיון שמובן בפשטות שגם הכר"ב עם "טפכם" היא (לא ע"י ממוצע, אלא) ע"י הקב"ה בעצמו (אפילו לא באמצעות "לפיד אש"⁴² כפי שהי' אצל אברהם בברית בין הבתרים).

וזהו גם מה שרש"י מדייק בפירוש "לעברך בברית"⁴³, "להיותך עובר בברית, ולא יתכן לפרשו כמו להעבירך כו"⁴⁴.

ובכן, בפירוש רש"י זה יש כמה דיוקים:

(א) מדוע כותב רש"י "ואף עם דורות העתידים להיות" — לשון שממשמעותו תוספת חידוש על מש"נ לפנ"ז, וכמו "וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם גו"⁴⁵, דלכאורה הול"ל רק ש"את אשר איננו פה" קאי על "דורות העתידים להיות", ללא הוספת

(42) לך לך טז, יז.

(43) פרשתנו שם, יא.

(44) חסר קצת (המו"ק).

(45) בחוקתי כו, מב.

(38) זכרי' יד, ט.

(39) פסחים נ, סע"א. וש"נ.

(40) כט, יד.

(41) וילך לא, יב.

החידוש שבדבר — "ואף כו" (וכמו במנין הסוגים שבכנ"י, "ראשיכם גו' שואב מימין", שלא הוסיף לפרש "ואף כו")?
 (ב) מדוע מדייק רש"י "דורות העתידים להיות", ולא "אנשים" (וכיו"ב) — הרי בפסוקים אלו מדובר אודות "אנשים" ולא אודות "דורות"?
 (ג) מדוע מעתיק רש"י מהפסוק גם התיבות "ואת" אשר" (כמדובר כמ"פ שגם התיבות שרש"י מעתיק בכותרת פירושו הם בדיוק), שאינם נוגעים לפירוש ש"איננו פה" קאי על "דורות העתידים להיות"?
 וכפי שיתבאר לקמן.

* * *

י. בנוגע להערות אאמו"ר על הזהר — הנה על הזהר דפרשת נצבים אין הערות, אבל ישנו ענין שהוא בבחי' "דבר בעתו" — כמדובר בכ"ף מנ"א⁴⁷ שלאחרונה נדפס "תורת לוי יצחק חידושים וביאורים לש"ס", ובתחלתו מבאר המאמר במסכת תענית⁴⁸ "רב נחמן ור' יצחק הו' יתבי בסעודתא וכו'".

ומבאר אאמו"ר, ש"נחמ"ן מספרו נצ"ח, ור' יצחק הוא גבורה, כשמו יצחק, שהשם יצחק הראשון בן אברהם הוא מדת הגבורה. והשייכות דנצח לגבורה הוא, כי מצינו בתהו שאור הגבורה ירד למקום נו"ה, ואור דנו"ה עלה למקום הגבורה וכו'".
 ולכאורה אינו מובן:

השייכות דנצח וגבורה ידועה ומפורסמת — מצד הענין די"ב גבולי אלכסון (כמובא בדרושי חסידות בכ"מ⁴⁹, מיוסד על דברי הפרד"ס⁵⁰), שעפ"ז קשור חסד עם הוד וגבורה עם נצח, וא"כ, מדוע הוצרך אאמו"ר לביאור מיוחד בנוגע לשייכות דנצח לגבורה, בגלל ש"מצינו בתהו שאור הגבורה ירד למקום נו"ה, ואור דנו"ה עלה למקום הגבורה", בה בשעה שיש שייכות תמידית ביניהם (ולא רק שמצינו בענין מסויים כו') מצד הענין די"ב גבולי אלכסון?
 וכפי שיתבאר לקמן.

יא. בנוגע לפירוש רש"י יש דיוק נוסף — ובהקדים:

בנוגע למ"ש בהתחלת הפרשה "ראשיכם שבטיכם וגו'", מבאר

46 ברשימה נוספת: בנוגע להעתקת תיבת ... ואילך).
 47 "ואת", יש לומר שרש"י מפרשה: "ואף", אבל
 48 ה, ב.
 49 ראה אוה"ת בראשית ז, א ואילך. ועוד.
 50 שער פרטי השמות פ"ו ואילך.
 46 ברשימה נוספת: בנוגע להעתקת תיבת ... ואילך).
 47 "ואת", יש לומר שרש"י מפרשה: "ואף", אבל
 48 ה, ב.
 49 ראה אוה"ת בראשית ז, א ואילך. ועוד.
 50 שער פרטי השמות פ"ו ואילך.

רבינו הזקן בלקו"ת: ש"פרט הכתוב עשר מדרגות". אבל לפי רש"י שמפרש "ראשיכם לשבטיכם", יש רק ט' סוגים.

זאת ועוד: ע"פ מ"ש רש"י בפירוש "מחוטב עציך", "מלמד שבאו כנענים להתגייר .. ונתנם משה חוטבי עצים ושואבי מים", נמצא, ש"חוטב עציך" ו"שואב מימין" הם פרטים בכלל של "גורן אשר בקרב מחניך", ולא סוגים בפני עצמם, וא"כ, יש רק ח' סוגים.
 ובכ"ן⁵¹:

מקורו של רבינו הזקן בלקו"ת (ע"פ פנימיות התורה) הוא בזהר⁵²:
 "אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם, ראשיכם, שבטיכם, זקניכם, ושוטריכם, כל איש וגו', הא חמש דרגין לימינא. וחמש דרגין לשמאלא מאן אינון, היינו דכתיב טפכם, נשיכם, וגורן אשר בקרב מחניך, מחוטב עציך, עד שואב מימין, הא חמש דרגין לשמאלא" (ולכן נחלקו לב' פסוקים — שהרי חלוקת הפסוקים היא בדיוק, כמובן ממארז"ל⁵³ "כל פסוקא דלא פסקי' משה כו").

ועד"ז גם בתרגום יונתן, שמפרש ש"ראשיכם שבטיכם": "רישי סנהדרין דלכון ואמרכלי שבטיכון", היינו שהם ב' סוגים.
 ואילו רש"י מפרש "ראשיכם לשבטיכם" — כי, ע"ד הפשט אינו מובן: מהו החילוק בין "שבטיכם" ל"כל איש ישראל"? ולכן מפרש רש"י ש"שבטיכם" הוא בהמשך ל"ראשיכם": "ראשיכם לשבטיכם" (וע"ד שפירש רש"י "אלהים אחרים"⁵⁴, ש"אחרים עשאוים אלהים עליהם", היינו, שזהו כמו שנאמר "אלהים לאחרים").

ועפ"ז מובן גם מ"ש בירושלמי סוף הוריות: "משה הקדים ראשים לזקנים", אף שהפסיק ביניהם ב"שבטים"⁵⁵ — כיון ש"ראשיכם שבטיכם" הו"ע אחד.

וכן בנוגע ל"חוטב עציך" ו"שואב מימין" — שע"ד הפשט אינו מובן טעם שינוי הלשון "מחוטב עציך עד שואב מימין", ולכן פירש רש"י שזהו הביאור ד"וגורן" — "שבאו .. להתגייר בימי משה .. ונתנם .. חוטבי עצים ושואבי מים"⁵⁶.

אך עפ"ז קשה: למה פירש רש"י ש"אשר איננו פה" קאי על

51 ראה גם מכתב ימי הסליחות שנה זו (אג"ק חכ"ז ע' רכב. וראה גם שם ע' ריח בהערה).
 52 (54 יתרו כ, ג.
 53 ראה גם תורה תמימה עה"פ.
 54 ראה גם שיחת ש"פ נצו"י, כ"ג אלול תשכ"ט ס"ב (תו"מ חנ"ז ע' 344). וש"נ.
 55 ח"ב פב, א.
 56 תענית כו, ב. וש"נ.